

Kõigi maade töölisel, ühinege!

Tööliliste Wõitlus

Iseseiswa Sotsialistliku Töölispartei häälekandja.

Nr. 1.

Tallinnas, kesknädalal, 25. oktoobril 1922.

Nr. 1.

Toimetuse ja talituse:

Lai tänaw 35, krt. 3. Aadr.: Tallinn, postkast 367.

TELLIMISE HIND: 20 marka kuus.

Üksik nummer 10 marka.

Sisu: — K. Kas walitsuse kriis, wõi tööerakonna järjekorraline manööwer oma maaliitliku poliitika peitmiseks? — E. J. Teise ülemäärise ameti ühifuste kongressi puhul. — K. J. Kas Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Tööliste Partei liikwideerimise ja te rewolutsiooniline sotsiaalne sotsiaalne? — Põllutööliste palgamõistlusest. — Mida peawad tööliised wiimastest nurjaläänud sotsialistidest õppima? — Iseseiswa Sotsialistliku Töölispartei programm (järgneb). — Partei elu. — Kroonika. — Toimetusele saadetud kirjad.

Kas walitsuse kriis, wõi tööerakonna järjekorraline manööwer oma maaliitliku poliitika peitmiseks?

Raupapäeval, 14. okt. õhtupoolikul jähwast Tallinnas wälquna teade, et tööerakond on walitsusest oma mehed ära kutsunud ja sellega walitsuse kriisi teinud. Kolmveerand presidendi ja üksveerand pääministri K. Pässi walitsemisel arwati lõpp tulewat.

Uga juba pühapäewane „Waba Maa“, kus tööerakonna ametlik seletus walitsusest lahkumise kohta ilmus, on omale tugewa hääleõunbutaja pääle pannud ja awaldatud seletustest paistab selgesti wälja, et meil on teemist naljakriisiga.

Walitsusest lahkumise põhjusi tuuakse ette neli. Esiteks, walitus ei olewat küllalt aagarasti wälisministrit kaitstud ajakirjanduse pääletungimise wastu; teiseks, walitus wiitawat maareformi teostamisega ja ei olewat jenni esitamud mõistate liikwideerimise lõppkawa; kolmandamaks esinenud Bauer riigikogus keskkoolide seaduse arutamise puhul ettepanekuteaga, mis minewat lahku walitsuse moodustamisel tehtud kottuleppest ja neljandamaks walitsewat sõjaministeriumis tööerakonnale wastuwõtmata õhkkond.

Nendele põhjustele lisab „Waba Maa“ weel juure, et see tööerakonna samm enesest ei ole mitte selle poole sihitud, et täielist walitsuse kriisi wäljakutsuda. See wiimane seletus ongi mõtmeiks, mille abil wiime aru saada tööerakonna manööwrist.

Riigikogus on tööerakond jenni ajanud poliitikat, mis mitte millegi poolest lahku ei lähe maaliidu poliitikast. Ja walitsuse samm on leidnud tööerakonna poolt hääkskiitmist. Eriti tuli see awalikuks pahempoolsete arupärimiste puhul, kus wastuwaidlemata faktide põhjal paljastati walitsuse mustasajalist poliitikat, aga tööerakond kiitis iihes parema tiiwaga alati kõik walitsuse sammud õigeks. Sedasama näeme seadusandlisel alal. Siin on ta alati sammud pidanud oma pahempoolse liitlastega. Kõik töökaitse seaduste eelnõud, mis pahema tiiwaga poolt algatud, wõi mis isegi riigikogu komisjonis wälja töötatud, saadeti just tööerakonna hääletega igaweseks ajaks komisjonidesse wõi liitati koguni tagasi. Ei ole jenni mingit wahet olnud nende erakondade praktilises poliitikas ja seadusandlisel alal.

Kui kord kodanlikes leeris tööerakonna Riip'ile kallale kiputi, siis kaugeleki mitte niipalju tõsiste poliitiliste lahkuminekute pärast, kui just kõiksuguste telgitaguste operatsioonide tõttu, kus iihes leeri poolehoidjate mitmesuguseid huwifid rohkem rahuldati, kui teiste omi. Ja pääleki sündis see kallale tungimine juba ammu, millal ta paras aeg oleks tööerakonnal olnud oma meest kaitsta. Nüüd on see, ainult etteääne.

Uga koguni naerumäärne on tööerakonna seletuse nõudmine maareformi teostamise kohta just nüüd, kus see erakond oma aimuseks maaliidust lahkumise seisuks maa eraomanduse asjus on rewideerinud ja isegi suurmaamandust nii kindlasti enam ei eita.

meie töölisühenduslik liikumine, saades mae-
walt niipalju tegevusvabadust, kui palju seda
hädapärast edastelamiseks tarvis läheb.

Nüüd kolme aasta järele olewat lootust
luba saada teise ülemaalse kongressi koku-
kutsumiseks. Kongressi päevaks on kawatsetud
määrata 25. nov. Praegu ei ole wäljakirulu-
tatud kindel kongressi päewaford, kuid sellest
hoolimata wõiksime peatada mõnede tähtja-
ma küsimuse juures, mis tingimata peaksid
päewaforras olema.

Üks neist on kahtlemata organiseerimis-
küsimus, mis peab panema aluse kogu töölis-
ühendusliku liikumise arenemisele. Meil on
üldiselt tunnustatud tarvilikuks korraldada
ühijusi walmistusharude järele ja pole tarwis
seda alust kongressil rewideerimisele wõtta.
Kongress peab ainult siit edasi minema ja
wäljatöötama konkreetse kawa, kuidas kõige
otstarbekohasem on seda organiseerimistööd
teostada, luues ühes sellega keskkoja, kes on
kohustatud seda teostamist juhtima.

Senni on organiseerimistöö kannud täiesti
juhustliku laadi. Mõned ühised ja liidud
on oma walmistusalal töötajaid organiseeri-
misnädalate jne. teel püüdnud koondada, tei-
sed aga, iseäranis wäljaspool Tallinnat, pole
pea midagi teinud. Aga ka Tallinnas pole or-
ganiseerimistöö kaugeltki weel lõpule viidud.
Kongress peab tooma uut elu, jõudu ja wärs-
kust ning olema tõuks elawamale organisee-
rimistööle.

Peale selle tuleb kongressil koku saada
ühijuste lähema tegevuskawa põhijooned. Ma
mõtlen siin eeskätt töö- ja palgaolude eest
wõitluse korraldamist.

Peab wäljatöötatama palga alammäärad
ja töötingimised, mis oleksid aluseks nõudmis-
tele, millega tööandjatele esinetakse.

Meie maa ei ole mitte nii juur ja olud
nõnda erinevad, et wõimatu oleks jornameid
põhinõudmist ülesseada. Küll aitaksid aga
need ühtlustada palgawõitlust.

Edasi peaks kahtlemata kongressil üles
nõnda nimetatud ühise wäerinna küsimus.

Senni on sellel ajal palju sõnu tehtud, on
wastu wõetud rida resolutsioone, kuid kõsine
ühise wäerinna tegelik läbitoomine ei ole suu-
remat edasi nihkunud, sest ei saa ometi ühise
wäerinna teostamist näha paljalt resolutsiooni
hääletamises.

Ühise wäerinna küsimus on meile, iseseis-
matele sotsialistidele (mitte ära wabehada
Cesti iseseiswate sotsialistidega), kõsiseks
päewaulesandeks, mida töölisteklassis kires
korras peab teostama.

Wärmiselt nõrgalt organiseeritud, poliitilise
surwe tõttu laialt pillatud ja walge ter-

rori kaudu werest tühjaks lastud töölisteklass
on sedawõrd nõrk, et ta ei suuda omi praegu-
seidki wiletsaid palga- ja töötingimisi tööand-
jate poolt ettewõetatavate kärpimiste wastu
kaitsta. Majanduslikkude olude parandami-
sest ja oma poliitiliste õiguste maksmapane-
misest ei wõi neis oludes tõsiselt juttugi olla.
Silmas pidades neid asjaolusid on meile
selge, et töölisteklass peab siin leidma tee, kui-
das omi ühijusi ja poliitilisi rühmitusi waken-
dada ühiste lähemate ettewõtete teenistusse.
Teiste sõnadega, katsuma töölisteklassi jõe
kasmamiseks kõrwaldada niipalju tööliste-
klassi enese keskel walitsewaid lahkhelisiid, kui
see iganes wõimalik, ilma et selle juures töö-
liste liikumine tarwitseks tõsiselt klassiwõit-
luse aluselt kõrwale kalduda. Ühise wäerinna
küsimus tähendab meile kogu tööliste klassi
jõe koondamist ja juhtimist ikka enam kasma-
ma ja wõimulike pääsewa taqurluse wastu.

Niijuuresnäa tähtsime näha ühist wäerinda
ka siis, kui käesolewa aasta kewadel, wõttes
wastu kommunistliku rühma poolt ülesseatud
12 nõudmist, asusime ühise wäerinna tegeli-
kule läbitoomisele.

Kuid warsti selgus, et meiega 12 nõu-
dumise alusel tequtsema asunud rühmitus näeb
ühise wäerinna teostamises hoopis midagi
muud. Kommunistidele ia nende käsitutele
E. J. S. L. P. meestele tähendab ühine wäe-
rind seda, kuidas jalgu alt ära liiia neil, kes
walmis on wäerinnas üldist tööliste jõudu
juurendama, kuid kes ei taha olla nende käes
lihtjaks traatpupeks ka wäljaspool kokkulepi-
tud tegevuskawa. Kommunistidele omase la-
hase sõimuga on meid tembeldatud tööliste
äraandjateks, „Edu“ meesteks jne., kuid ei
ole weel kordagi suudetud näidata, kuna ja
kus oleksime meie, olles ühises wäerinnas, rik-
kunud, ehk eitanud mõnda neist punktidest,
mis olid ühise wäerinna, s. t. ühise teqewuse
alusel.

Küll wõime aga meie tuua rea juhtumisi,
kus meiega ühisesse teqewusse astunud rüh-
mitused juba alusest peale offe äraandlikult
toimetasid. Wõtame kas wõi maatööliliste ühi-
juse kongressi. Alles kongressi eelmise päewa
õhtul leppisid ühises wäerinnas olewad rüh-
mad maatööliliste liidu juhatuse moodustamise
asjus koku ja pidid esinema ühise nimekir-
jaga. Kuid selle asemel, et seda otsust täita,
hakkasid meie „liitlased“ kongressi esimese
päewa õhtul ja teise päewa hommikul teist
nimekirja jalaja saaditutele soowitama. Ia
alles siis, kui kongressist osawõtjad walju nu-
rinat awaldasid niisuguse illustamiskatse
wastu, loobusid sellest nimekirjast. Peab üt-
lema, et see ei juhtunud mitte kogemata, ega

aruusaamatuse pärast, waid oli täiesti teadlikult korraldatud, oli üks neist wõtetest, millega kommunistid teostasid „ühist“ wäerinda.

Sellele efimejale killustuskatjele järgnes warsti teine, mida kauemat aega ettevalmistati, küll mitmesuguste meie wastaaste revolutsioonide läbipressimisega ametiühisustes ine. sel ajal, kui meie ikka alles olime weel „ühises wäerinnas“.

Ja see teine killustuskatje andis tagajärgi — neil läks forda meie parteid lõhki ajada. Kuid kogu selle operatsiooni läbiwiimisel ei suudetud jällegi ühtki enamwähem kaalumamat fakti praeguste iseseiswate sotsialistide tegevusest ettetunna, mis oleks tõendanud nende surmapattu ühise wäerinna wastu.

See kõik näitab, et seal keeris ei wõeta mitte ühise wäerinna küsimust töölisklassi jõe koondamise ülesandena, ei juudeta töölise klassi tugewenemist omast wäiklasest parteilistest egoismist kõrgemale seada.

Ma olen kauget poliitilise partei tähtsuse ja tema töölisühisustest osawõtmise eitamisest, kuid siis ei tohita ka kõnelda ühisest wäerinnast. Ühise wäerinna peawadki moodustama kogu maa töölisühisused ja poliitilised parteid, wõttes wastu teatava tegevuskawa. Kuid siis olgu ka see ühine wäerind tõepoolest proletariaadi jõe juurendamise abinõu teatavate ülesannete teostamisel.

Teine ülemaaline kongress peaks selle küsimuse ka jarnasele pinnale seadma, ning töötama wälja mitte üksi wäerinna platwormi, waid ka selle organijatsioonilise wormi, kuidas tegelikult ühist wäerinda teostatakse. Jätab ta selle tegemata, siis muutub ühise wäerinna küsimus paremal juhtumisel ainult jona kõlksaks, kuid halbemal korral wõib ta weel uusi killustusi ja ühes sellega töölisklassi nõrgenemist kaasa tuua.

Peale nende küsimuste tuleb kongressil kahtlemata hulk teisi arutusele, kuid nendest siis, kui kongressi päewakord juba kindlaks määratud ja awaldatud.

Töölise ühisuste kongress, eriti käesolew, mis üle mitme aasta jälle kokku astub, on sedamõrd tähtis, et sealt ei tohiks puududa ükski ühisus. Sellepärast kutsugu ühisuste juhatused juba warakult üldkoosolekud kokku, walitagu jaadikud ära, arutatagu kongressi päewakord läbi ja wõetagu wastu kindlad otsused, mille järele tuleks jaadikutel kongressil talitada.

Jääme lootma, et see kongress Eesti töölise liikumise arenemisele ja jõudude koondamisele tähtsal määral kaasa aitab.

G. J.

Kas Eesti Iseseiswa Sotsialistliku Töölise Partei liikwiderimisega on ka revolutsiooniline sotsialism Eestis liikwideritud?

Partei tänamufewadisel kongressil paistis, nagu oleks iseseisew revolutsioonil. sotsialism Eestis lõpulikult liikwideritud. Seal olid juhuseks enamuses sibilistlikult parteisse sisse tunginud kutsumata külalised, kommunistide waba-tohtlikud käsitud, taskukommunistid, kes siis ka ühegi wõtte eest tagasi ei kohkunud, et iseene parteid kõige alatumalt muustata, teda olematuks teha, teda munita kommunistide käsualluks haruwojakonnaks. Ja jeda tehtiigi. Wiüiti juurtega wälja kiskuda kõike jeda, mis wähegi endist parteid, iseseiswat sotsialismi meele tuletaks. Jsegi partei nime, mille määrinijeks taskukommunistid küllalt jämedaid jõnu ei leidnud, taheti muuta, jeda oli kindlasti kästud muuta. Kuid weel wiimajel filmapilgul taipasid taskukommunistlikud poliitilised õnnelikud, et nad nime muutmiseega ennast masjede hulgas oleksid olematuks teinud. Nad teadsid wäga hästi, et iseseiswa sotsialismi nimi on kõige laialisemates töölise kihides wäga populaarseks saanud, juure luqupidamise wõitnud, ja — misugune poliitiline õnnelik ei tahaks wõõra nime all noota wedada, töölisele tolmule filma puistata. Kommunistid nägid ära, et nad oma pärisnime all enam laialistele masjedele hästi liqi ei pääse, sellepärast oli neil hädasti tarwis wõõrast filti, olguqi sellel „juudapitjat“ küljes, nagu taskukommunistid igal wõimalikul juhtumisel jeda kuulutasid.

Nii jäi partei nimi piisima. Kuid naeruwäärne oleks arwata, et sellel taskukommunistide poolt arandatud iseseiswate sotsialistide nimel oleks midagi tegemist iseseiswa sotsialismiga. Samuti oleks rumal mõelda, et see partei nüüd kommunistlikuks on saanud. Neil inimestel, kes nüüd wormilikult selle erakonna esotjaks, ei ole mingisugust aimu kommunistist, ei ole ideeliseft ega hingeliseft kunagi kommunistid olnud. Mis wõib endisel tööerakondliste kalduwustega Hansoniil, kes parteis alati äärmisel paremal tiinal on seisnud, wõi Hanseniil, kes Berenski ajal töölise lipuga surmapataljoone wäerinnale kaatis ja sel puhul end isegi revolwri abil töölise eest kaitses, — tegemist olla revolutsioonilise sotsialismi wõi kommunistmiga! Need on karjeristid, kes oma poliitilisi seisukohti muudawad omade isiklikkude huwide järele ja ennast walmis on kas wõi wanaturadi wanaemale

ära müüma. Nende juhtimisel olev partei ei kanna mingisugust omapärajust ja iseiseiswuse märki, waid on orjalikult ripunud kommunistidest, kunni peensusteni nende käsutada. See on tüübiline taskukommunistide ja petetud, wäheteadlikkude tööliste partei, kes „iseiseiswate“ sildi all on lasknud end taskukommunistide mõrda wedada. Ja kui meie töliste kommunistide wastu tunneme teatud luupidamist, kuigi meie seisukohad nende omadest nii mõneski tüübis lahtu lähewad, siis tunneme taskukommunistlikkude karjeristide wastu ainult põlgust. Kommunistide on omad teened tööliste liikumises, neudel on oma minewik, nende hulgas ei puudu ideelised wõitlejad — taskukommunistid on ainult kommunistide aateta orjad.

Iseiseisew sotsialistlik partei wõib aga uksusega oma minewikku taqasi waadata. Ta on julgelt kannud revolutsioonilise sotsialismi lippu, selle juures kõrgemal seisstes labajest demagoogiast ja selle abil hullkade meelitamisest. On tehtud ütsikuid wigugi — misjuqune elujõuline revolutsiooniline töölistepartei ei tee wigu? — kuid neid wigu on püütud üles leida, awalikkuse ette tunna, tunnistada ja parandada. On püütud parteid aatelisel kõrgusel hoida ja tõe kõrgemaks pidada parteilisel enesetundest ja ka hullkade filmapilksetest meeleoludest, selle juures aga alaliselt lähedasse sidemesse jäädes kõige laialisemate tööliste kistidega.

Meie oleme juba 1917. aastast saadik teinud alla kriipsutanud lahtuminekud ja piirjooned meie ja reform-sotsialistide, Gesti sotsiaaldemokraatide wahel. Meie oleme alati olnud sel tõetundmisel, et sotsialismi saab teostada ainult revolutsioonilisel teel ja töörahwa klassivalitjuse abil. Meile ei ole demokraatlik ford wäärtuseks iseeneses. Rewolutsioon ei saa wormilise demokraatia aluseid puutumata jätta, waid purustab selle. Meie ei ole demokraatiat kunagi kaitsnud revolutsiooni, waid ainult kontrewolutsiooni wastu. Sel pinnal oleme wõidelnud sotside wastu ja see wõitlus kestab edasi, kunni sotsid ei ole häwinenud, wõi revolutsioonilise sotsialismi aluswäited omaks tunnistanud.

Meil on aga ka kommunistidega alati olnud lahtuminekuid, peasjalikult taktikisel ja organisatsioonilisel alal ja poliitilise seisukorra hindamises. Meie oleme asunud Kommunistliku Internatsionaali põhimõtetelistele seisukohtadele, sest need seisukohad on proletariaadi diktatuuri juhtes ühesjuqused loqu revolutsioonilise sotsialismi seisukohtadega. Kuid meie ei ole tunnistanud nii mõndaqi Kommunistliku Internatsionaali ja Gesti

kommunistide taktikalist wõtet. Criti ei saa meie tunnistada Moskwa Internatsionaali äärmist bürokraatlikku tsentralismi ja fallimatust iseiseiswalt mõtlemate ja tegusemate revolutsiooniliste töölisteparteide wastu. See pealesurutud tsentralism ja juhtide ainuwaltjus ei ole juutnud töölistklassi revolutsioonilist oja koondada, waid on jeda just killustanud ja lõhknud. See on kasuks olnud ainult parempoolsetele sotsiaaldemokraatidele.

Meie oleme oma iseiseiswust kaitsnud nii paremale kui pahemale poole. Selle tõttu oli meie partei alaliselt Gesti kommunistidel pinnaks filmas. Et meie nõus ei olnud oma iseiseiswust kaotama ja kommunistide orjaks saama, siis alati tema wastu wihane sõjakäik kommunistide poolt, kes selleks abinõusid ei walmnud.

Kui kommunistidel nüüd osaliselt forda on läinud segadust sünnitada rewoluts. sotsialismi riidades, siis on selle põhjusiks, et meie kommuniste liig palju usaldajime, et meie neid ka pidajime ideelisteks sotsialismi eest wõitlejateks, kes walmis on töölistklassi koguhuwisid kõrgemale seadma enese kirtsatest parteihuwidest. Selgus aga, et kommunistidel töölistklassi ja sotsialismi huwid midagi ei maksa oma parteiliste kasude ja koguni mõne juhi isiklikkude huwidest kõrwal, et neile töölistklassi ainult niimõrd tarwis on, kui mõrd sellest parteile kasu.

Rewolutsiooniline sotsialism juurdub aga sügawalt nii ideoloogiliselt kui ka organisatsiooniliselt Gesti töölistklassi teadlikumas osas. Ta on wälja kujunenud kindlajooneliseks wooluts, mida pettuse, organisatsiooniliste kombinatsioonide ja „üleõtmiste“ abil ei saa häwitada. Rewoluts. sotsialismil on oma minewik ja jeda minewikku ei saa taskukommunistid olematuks teha. Rewolutsiooniline sotsialism elab edasi, kasvab ja muutub nii ideeliselt kui organisatsiooniliselt tugewamaks **Iseiseisema Sotsialistliku Töölistepartei** näol. Meie ei aja ka edaspidi taqa massede filmapilkset poolehoidu, meie ei püüa jeda poolehoidu wõtta mitte labase demagoogia, waid klassiteadwuse kaswatamise ja wõitluse abil. Olgu terwitatud iga ideeline sotsialist ja klassiteadlik tööline meie partei riidades!

R. K.

Põllutööliliste palgawõitlusest.

Käesolew põllutööaasta on läinud mööda põllumeeste poolt ülessejatud waba kofkuleppe tähe all.

Juba praeguse Riigikogu esimesel eluaastal murudeti põllumeeste (maaliidu) pealekäi-

misel põllutööliliste töö- ja palgaolude korraldamise seadus nii, et tema põhjal palga alamäärat korraldamine sai täiesti olenemaks ettevõtjate tahtmisest. Ja seda oligi hallparunitele tarvis. Nead wihtasid igaüksust katset seaduse teel piirata nende kurnamise wõimalust. Nad tahtsid olla oma talus isewalitsejad, kelle ülim seadus ta tahtmine on ja kes wõib palgalisele oma heafsarvamise järele ta ju määrata. Sellepärast tarwitasiid nad muudetud seadust enese kasuks ja esitasid üleriiklikus segakommissionis tööliliste saadikutele niisugused nõudmised, mis täiesti wastumõtmatud olid põllutöölilistele.

Nad said kätte, mida tahtsid — sunduslikud määrused jäid awaldamata.

Spetsialistid on alati rõhutanud, et põllutööliliste tööaja ja palgaolude korraldamise seadus, mis Njutawa Koogu poolt wastu wõeti, ei rahuldanud tööliisi, ja et seda vähem rahuldab veel riigikogu seadus, kuid peab siiski tunnistama, et sünduslikkudel määrustel teatav mõju palga suuruse kohta oli. See tuleb isearanis awalikuks käesolewal aastal, millal need määrused tööandjate wastufeismisel wäljaandmata jäid. Põllumehed on kasutanud igal pool seda juhust tööliliste palkade allarõhumiseks. Isegi kodanlike lehtede teadetel olewat põllutööliliste palk kõikiides maakondades keskmiselt 25% langenud. Tegelikult on see palga allajurumine kahtlemata palju suurem. Meie lehe tänases numbris on toodud ühe põllutöölilise aasta palk, mis raha peale ümber arwates ei tõuse mitte üle 20—25 tuhande marga. Ja see ei ole mitte halwematest palkadest.

Riisid lähenevad uued segakommissionide walimised, lähene aeg, kus tööliliste esitajail ettevõtjatega tuleb pidada läbirääkimisi tulevase põllutööaasta palga alamäärade kohta. Mis peawad siin põllutöölilised tegema? Peawad nad, arwesse wõttes käesolewa aasta kogemusi, segakommissionide peale käega lööma?

Meie arwates ei tohi nad seda mitte teha. Wähe lootust wõisid töölilised panna Njutawa Koogu seaduse põhjal moodustatud segakommissionide peale, aga nad läksid siiski walimistele, et ära kasutada neid laialiste hullkade aratamiseks, maksima poliitika paljastamiseks ja tööliliste riidade koondamiseks. Sedasama tuleb töölilistel ka käesolewal walimistel teha ja mitu korda aqaramalt, kui eelmistel aastatel.

Waldades, kus tööliliste ühifused olemas, peawad wiimased kõik abinõud tarwitusele wõtma selleks, et võimalikult kõik walla töölilised walimistele ilmuda. Ühifuste esitajate

ettepanekul seadtu walijad nõudmised üles, mida tööliliste esitajad segakommissionides peawad kaitsma. Samadel koosolekul arwustatagu käesolewa aasta palgatingimisi ja saadetaqu selle kohta materiaolid segakommissionidele jne.

Kuid nagu öeldud, seadus meile palju ei töota anda. Tänamu wõib üleriiklikus segakommissionis jeesama juhtuda, mis minewal aastal ja meie seisame uuesti „waba kofkulleppe“ radadel. Seks puhuks peawad juba walla walimiskoosolekud abinõusid otsima, kuidas tööliliste palgatingimisi tarwilikule forqusele tõsta. Ja siin tuleb esimehes järjekorras otsuseks teha, et töölilised on walimis omi nõudmisi tarbeforral ka streigi abil läbi wiima.

Kes arwab, et streigiga praegustes oludes maal midagi ära teha pole, see eksib. Tõsi, suurele osale maatöölilistest, isearanis wähe organiseerituile, on streik kui mõitluse mõte alles wõõras, nad ei ole teda harjunud käsutama, — aga ometi mõitlime nimetada rea maatööliliste streike, mis on tööliliste mõiduga lõppenud. Seda enam oleme kohustatud selle eest hoolitsema, et maaproletariat hakkaks oma huwide kaitteks forb ka üldiselt käsutama seda aastakümneid tarwitusel olnud töörahwa mõitlusabinõu. Juba see on tähtis samm, kui streiki laialistes hullkades kawatsema hakatakse, kui teda awalikult otsustatakse mõitlusabinõuna kõige lähemas tulewikus tarwitusele wõtta.

Sellele otsusele peab kahtlemata järgnema ka teine otsus, nimelt töölilised peawad astuma wiimaseini tequtsewate töölisühifuste liikmeteks ja ajutama uued ühifused seal, kus need fenni puuduvad. Alles siis saab ka streik mõimjaks mõitlusabinõuks.

Rii siis kõik põllutöölilised segakommissionide walimistele. Muutkem need koosolekud kohtupäewadeks Gestri kodanlaste taqurluse ja hallparunite jõhtra ahmise üle. Saagu ametlikud walimispäewad klasfiteadwuse õpetundideks wähemklasfiteadlikkudele töölilistele ja nende riidade koondamiseks töölisühifustesse.

Mida peawad töölilised wiimastest nurjaläinud streikidest õppima?

Igaast kaotatud wõi mõidatud streigist peawad töölilised õppima tundma omi wigu ja wastase jõudu. Seda on aga eriti harwis meil Gestis, kus töölilistel tuleb mõidelda mawatsewa ja iffa enam kaswawa reaktfiooni teerus. Siin on tähtis tunda, ja ifeqi ette aimata

igat ettemõtjate kawatjust, et mõimalik oleks warakult tarmilikke vastuabinõusid leida.

Tänawu juwel Tartus ja Tallinnas olnud streigid, hoolimata nende nurjaminekust, on selle poolest tähelpanu määrilised, et nad lajewad heita pilku wabrikantide leeri, annawad ülewaate nende jõust, liitlastest ja wõitluswõtetest, ning lubawad teha ka enamwähem kindlaid oletusi kapitalistide lähema tulewiku kawatjuste kohta.

Streigid nii Tartus kui Tallinnas kandsid puhtmajanduslikku laadi. Wärmiselt halwad palgatingimised sundisid tööliisi wõitlusteale asuma. Eriti on see maksew just Tartu kohta, kus suur tööliste hulk ikka alles wiibib isamaalises uimastuses, mis sotsiaaldemokraatide poolt neile mõne aasta eest pähe tuubitud. Siin ühinesid streigiga nii taqurlised kui ka „Postimehe“ „sotsiaalse õigluse“ waimus kaswatatud lihtsameelised proletaarlased. Nõik need jõudsid otjusele, et wabrikandi käest wõimatu kõige pisemalki parandust saada ilma wõitluseta. Kuid oma neitsilikku puhtust punase tondi juhtes tõendada — ja wabest lootes jellega ka wabrikante wastutulelikumaks teha — kuulutasid nad streigi wälja iseseiswalt, ilma et nad oleksid Reskndufoogule sellest teatanudki. Nii olid siis, nende eneste armates, kõik tarmilikud eeldused streigi heaks fordaminekuks olemas. Kuid tegelik wõitluse käik näitas hoopis murud.

Streigi lahtipuhkemisel ei hoolinud wabrikandid põrmugi streikijate isamaalikust meeleolust, ei hoolinud ka sellest, et tööliised ilma sama keiskohata — Reskndufooguta — wõitluse algasid. Esimese streikima hakanud wabriku walitsus teatas otjekohe, et tema ilma wabrikantide ühijuse nõusolekuta mingisuguseid järelandmisi teha ei wõi.

Juba see üffi peaks otjekohe tööliste silmad awama ja tõendama, et wõitluses tööliste wastu esinewad wabrikandid distsiplineeritud ja organiseeritud jõuna. Males kuigil wabrikus streiki, peawad tööliised teadma, et neil on tegemist mitte üffiku wabrikandiga, waid koogu selle klassiga, korporatsiooniga, kes wõitluse päiwil omawaheliste wõistluse unustab ja esineb ühendatud jõuna. Edaspidine wõitlus tõendas seda weel mitmed ja mitmed korrad. Nii liikati lepituskvoja kofkufutsumise ettepanek wabrikantide ühijuse nimel tagasi ja ka streigi nurjaajamise katsed wõeti ette wabrikantide ühijuse poolt.

Wabrikantide heast organisatsioonist annab tunnistust ka see wiisadus, millega wastu pandi. Nii Tartu, kui Tallinna streigid kestsid meie oludes wõrdlemisi kawa aega, kuid wabrikantide kessel polnud näha mingisugust

kõikumist ega lepituskatsetti. Wastuõssa, koogu nende tegetus oli äärmiselt julge ja wankumata, nagu seda wõib ainult enese jõu juures kindelolew organisatsioon.

On see aga nii, siis peawad tööliised sellest tarmilikud järeldused tegema. Neil ei saa olla mingisugust lootust oma seisukorra parandamiseks enne, kunni ka nemad ei ole nii hästi koondatud ja distsiplineeritud, kui nende wastafed. Kuid wähe weel sellest. See wabrikantide wastupidamus, mis tuli awalikuks möödäläinud streikide puhul, tõstab kõige tõsisemalt tööliste ühijuste ees üles streigikapitaali loomise küsimuse. Si saa olla ühtki tõsisemat wastuhakkamist, olgu ta nii hästi organiseeritud kui tahes, kui puudub wõitlusjõud, isearanis nüüd, kus wabrikandid on tegelikult oma jõudu proowinud ja wõitjaks jäänud.

Agga see nende üff oma jõusse on eriti kindel sellepärast, et nad wõiwad julged olla riigi wõimu abi peale. Meie teame, kuidas Tartus politsei wabrikantide teenistusse rakendati ja telegraafi ülemus walmis oli riigiteenijaid streigimurdjatena telefoniwabrikusse tööle saatma. Wasta paari eest õigusjati sarnast riigiwõimu wähelesegamist tööliste ja tööandjate omawahelisse wõitlusesse jõajeaduse maksuwusega ja erakorraliste oludega, kuid juba tol korral juhtisime tähelpanu selle peale, et see on süsteem, mis ei lõpe mitte jõajeaduse kaotamisega, waid mis on omane igale kodanlikule demokraatialle. Nüüd on Tartu streigi nurjaajamise wõtted seda ka tõendanud. „Erappoletu“ riigiwõim esineb siin ägedamana streigilämmatajana, ilma et tal wõimalust oleks pugeda jõajeaduse silbi taha.

Kuid olles joowastatud tänawu juwifest wõidust, jaawad wabrikandid weel suurema hooga tööliste paljade allajurumiseks tegetusse astuma. Neile ei anna hingerahu see, et põllumeestel korda läks omi käsi sunduslikkude määruste tõidikutest wabastada ja tööliste palade kärpimisele ajuda. Ka nemad tahawad seda kõige lähemas tulewikus läbi wiia ja selleks teha see praegu eeltoid.

Paljade allajurumisega, kuigi peidetud kujul, on algust teinud „Päewalehe“ trüükoda. Tööerakondlase Weileri kõnest Niigifogus paistis selgesti wälja, et see on trükitöösturite esimene katse, proow maha raputada kollektiiwlepingut ja maksma panna kamasugust kurnamismabadust, kui seda põllumehed kätte on saanud. Kuid wõib kindel olla, et see ei ole mitte ainult proow trükitööstuse alal, waid ülbse koogu Eesti tööstuses. Ettemõtjate saagihimu ei suuda rahuldada praegune

kaitsetollidega kindlustatud kasu. Nad unistavad ikka alles sellest muinaslooliseft sõjaajast, millal kuu aja jookful mõibi miljonääriks saada. Et wähegi sissetulekute poolest sellele ajale läheneda, asutakse tööliliste palgade kärpimisele, tööpäewa pikendamisele jne.

See on meie töösturite lähem programm, mida nad oma hea organisatsiooni tõttu püüawad kiireks korras teostada.

Selle mastu pole aga töölilistel praegu kuigi suurt jõudu wälja panna. Ühised on wäikearwulised ja nende mõju hulkade peale koguni tähtsusetu, mis tuli awalikuks just tänamuujuwiste streikide ajal. Ja streigikapitaalidest ei saa tööliliste organisatsioonidel tõsiselt juttuugi olla. Need on kõige tähtsamad puudused, mida peawad ühiste juhatused tõsiselt arwesse wõtma ja nende kõrvaldamiseks otsekohe kogu jõuga tööle asuma. Kuni suur hulk kalitab nii, nagu Tartu töölised, s. o. ignoreerib omi keskajutusi, ei suuda töölisklass ettevõtjate peasetungimisele mitte wastu panna, seda wähem mõib ta weel oma elamistingimiste parandamiseks ära teha.

Olgu juuriste streikide nurjamine suurtele hulkadele tõenduseks, et ei saa olla ühiti mõitu muudu, kui töölised pole kindlasti koondunud oma ühiskustesse.

Eluasemeseaduse eelnõu puhul.

Ukseisawa Sosjalistliku Töölispartei riigikogu rühm esitas neil päewil riigikogule eluasemeseaduse eelnõu. See eelnõu, mille lugejad leiawad meie ajakirja käesolewast numbrist, on tingitud äärmiselt terawast ja järjest suurenewast eluasemekriisist, mis on pannud laialised töörahma hulgad otse wäljapääsematusse seisukorda. Praegune maapolitika suurendab seda kriisist alataja. Sga mõisa tükeldamisel ja wäljaandmisel jääb suur osa mõisatöölisi — peaaesjalikult kehtemaid — ilma maata ja eluasemeta. Samuti karjutawad suurtaalunikud oma maabelt lahti ja kihutawad minema igal kewadel wäikeerentnikke, popse ja saunikuud. Maatükid wõetakse eneste kätte wõi jätakse hoopis jooti. Ka perekondadega põllutöölisi ei taheta tööle wõtta, nende perekondadele eluaseme andmisest hoopis kõnelemata.

Kõige selle tagajärjel on maal jäänud juur hulk töölisi ühes perekondadega hoopis ilma ulualuseta. Ja jääwad tulewikusti, kui ei wõeta kiireks korras abinõusid tarwitusele eluaseme-küsimuse lahendamiseks. Seisuford on praegu satnane, et isegi rahwaerakonna

juht J. Tõnisson pidi awalikult riigikogu kõnetoolilt tunnistama, et endiste mõisatööliliste oluford on kujunenud otse wäljafannatamatuks, et neist on wõetud elamismõimalus üldse. Nagu tähendatud, on samasuguses seisuforras peale mõisatööliliste weel suur hulk teisi töölisi ja nende perekondi.

Kuid walitsewad erakonnad ja walitus ei ole selle küsimuse lahendamiseks senni mitte midagi teinud. Ei kawatsetagi nähtawasti teha, sest alles hiljuti seletanud põllutöömuniter riigikogu maafommisjonis, et eluaseme kui ka wäikeerentnikkude seisuforra kindlustamiseks walituse poolt ligemal ajal midagi oodata ei olla.

See seisuford, kus küll walitsewate erakondade poolt jõnu tehakse laiaade tööliskulkade wäljapääsemata oluforrast, tegelikult aga ei kawatsetagi oluforra parandamiseks midagi ette wõtta, määrab ära ka J. S. L. -p. riigikogu rühma poolt esitatud eluasemeseaduse eelnõu saatuse. Kuid sellega sunnitakse enamuserakonnad jälle ford omi kaarte awama, mis oma ford aitab kaasa wahefordade selgimisele ja tööliliste hulkade klassiteadwuse arenemisele.

Esitatud eelnõu näeb ette tasuta maa-jaamise eluasemeks tarbe ärele ühest tiinust tarwitamiskõlbulikust maast algades kummi ühe perekonna ja kahe hobuse töönormi suuruseni (maaseaduse §§ 17 ja 18) neile, kes ise maad hariwad.

Maasaamise õigus on kõigil maata inimestel, kes seda soowiwad. Selle juures on wastawad omawalitused, kelle kätte maaandmine eelnõu järele läheb, kohustatud rahuldama kõigi maatahtjate soowe, kui need on kokkukõlas eelnõuga.

Maatükide kätteandmine on määratud jügiie peale selleks, et eluasemesaajal oleks wõimalik talwe tistes hoolitseda ehitusmaterjali kohale muretsemise eest.

Et eluasemesoowijad harilikult on warandufeta inimesed, siis saawad nad enestele jootada eluhooneid ja asuda saadud maatükidele ainult siis, kui neile antakse tasuta ehitusmaterjali ja tarwilikku rahalist toetust riigi poolt. Sellekohane ettepanek on eelnõus olemas.

Eelnõu peab filmas peaaesjalikult maatöölisi. Selle peawad järgnema ettepanekud eluaseme ja korterikriisi lahendamiseks alewites ja linnades, samuti ka wäikeerentnikkude seisuforra kindlustamiseks.

Eluaseme seaduse eelnõu on järgmine:

§ 1. Eluasemeks antakse maad tasuta põliselt (pärandatavalt) tarvitada Njutama Kogu poolt 10. okt. 1919. a. vastuvõetud maaseaduse §§ 16—18 alusel riiklikult maatagaparast ja selleks otstarbeks võõrandamatest eramaadest tarbe järele, silmaspidades maatahtjate soome, maa headust, seijupaika ja muid kohalisi olusid.

§ 2. Eluasemeks antava maatüki suuruse almmääraks on üks tiin põllumajanduslikult tarvitamiseks kõlbuliku maad. Sellest normist vähem maad anda, võib ainult maasaaja nõusolekul.

Märkus: Maasaaja nõusolekul võib eluasemeks antav maa tarbeforral olla ka mitmes tiikis, kusjuures osa maad peab olema hoonete ümbruses, kui viimised maatükil olemas.

§ 3. Eluasemeks maasaamise õigus on kõigil, kellel ei ole maad eramaanduseks ega põliselt tarvitada vähemalt selle seaduse § 2 ette nähtud alammäära suuruses.

§ 4. Eramaadest võõrandatakse eluasemeks tarviline osa maad ilma tasuta neile, kellel omad hooned eramaadel või kellele ei jätku maad riiklikult maatagaparast.

§ 5. Igale eluasemeks antavale maatükile antakse juure hobusetee kuni üldiseks tarvitamiseks olema teeni. Teealust maad ei võeta arvesse maatüki suuruse kindlaksmääramisel.

§ 6. Eluasemeks antud maatükke ei ole lubatud edasi rentida, väljaarvatud juhtumised, kus asunik temast mitte olenemal põhjusel ei saa otsekohe ajuda kohale.

§ 7. Eluasemeks antud maatükid ühes hoonetega on vabastatud maarendist ja kõigist maksudest ning naturaalkohustustest riigi ja omavalitjuse heaks.

§ 8. Sooviavaldused eluasemeks maad saada esitatakse juunisal või kirjilikult ühes sellekohase maatüki suuruse ja asukoha ära tähendamisega kohaliku wallavalitjuse kaudu wallanõukogule. Need sooviavaldused waadatakse läbi wallanõukogu ligemal koosolekul ja esitatakse wallavalitjuse poolt ühe nädala jooksul ühes tarvilikkude andmetega ja materjalidega maakonnavalitjusele, kes waatab läbi wallanõukogu esitised ühe kuu jooksul, kinnitab eluasemesoovijad kohtadele, esineb tarbeforral sellekohaste eramaatükkide võõrandamisettepanekutega maakonnanõukogule, kellele selle seadusega antakse õigus võõrandada eramaadest maatükke eluasemeks, määrab kindlaks eluasemeks antavate kohtade piirid, lasab maatükid välja mõõta ja annab nad kätte eluaseme soovijatele hiljemalt 1. novembriks igal aastal.

Märkus 1: Wallanõukogu, maakonnavalitjus ja maakonnanõukogu on kohustatud rahuldama eluasemeks maatahtjate soove, kui need on kottukõlas selle seadusega.

Märkus 2: Riigimaadele maasaajate kandidaatide ülesseadmise puhul määrab wallanõukogu eluasemesoovijatele maatükid enne teiste maasaajate kandidaatide ülesseadmist. Wallanõukogu võib eluasemeks määrata tarbeforral maad ka neist planeeritud kohtadest, mis on kavatsetud välja anda põllumajapidamistena.

Märkus 3: Neile eluasemesoovijatele, kelle sooviavaldused on wallanõukogus läbitaatud enne 1. juulit, antakse maatükid kätte sama aasta sügisel.

§ 9. Riigi- või eramaade pidajale, kes on soovi avaldanud saada maad eluasemeks nende käes rendil või mõnel muul alusel pidada olevatest maadest, loetakse eeltähendatud maad nende käes pidada olevateks jennistel tingimustel kuni selle põllumajandusaasta lõpuni, mille keskes neile maatükid kätte antakse.

§ 10. Eluasemeks maasaajaile antakse eluhoonte ehitamiseks sellekohases eriseaduses kindlaks määratud normide piirides ja alusel riikliku rahalist toetust ja tasuta ehitusmaterjaali ligemast riigimetsast.

Riigikogu.

Riigikogu käesolew istungjärg algas 12. sept. uute ruumide avamis koosolekuga, kuna komisjonide koosolekute hooaeg juba 15. augustil algas.

Järgmisel koosolekul, mille päevakorras olid arupärimised, vastas sõjaminister põllumees Sootsi sõjide arupärimisele marustuswalitjuse töökojas suwel ette tulnud kottupõrke ja tööliste lahtilastmise kohta. Selgus, et töökojade ülem on töölist löönud ja et kottupõrke põhjuseks olnud asjaolu, et töölistel olla tüfiteoga ülemuse aravates palju teeninud, mis pärast ette võeti tüfiteo tasu alandamine. Waiehused lõpetatakse liht üleminekumormeliga.

Samal koosolekul vastas põlludöminister ijejeismate sotsialistide arupärimisele endiselt mõisatöölistelt maa aravõtmise kohta. Minister leidis asjad kõigiti korras ja oma ametnikkude tegevuse seaduspärase olemat. Kuni talle aga näidati, et kohus on väljatõstetule maad tagasi mõistnud, siis ütles ta, et minister ei saada wastutada üksiku ametniku seadusevastase tegevuse

eest. Eks ta ole: nii on asi korras ja teistiti on ka korras!

Läbirääkimistel käsitati maata jäänud endiste mõisatööliste seisuforda üldse. Sel puhul pidi isegi S. Tõnisson (rahwaerak.) tunnistama, et suurem osa mõisatöölisi on jäänud ilma maata ja ilma elamiswõimaluseta, mispärast nende olukorra kiire parandamine on hädatarwilik. Tulla rewideerimisele wõtta maaandmine ja hoolitseda, et maad ainult need saaksid, kes teda ise harivad, teistelt tulla aga antud maatükid ära wõtta (miks seda siis ei tehta?!) ja ilma maata tööliste anda.

Tööerakondlane Strandmann teatas, et nemad on Tõnissoniga ühel arwamisel, et endiste mõisatööliste järke tuleb parandada. Sms Piistar rõhutab, et need ilusad käelikutused ja kolwad sõnad tööliste seisuforda ei paranda, sest tegelikult jääb ju kõik nii, nagu praegu on. Töölised saawad ainult niipalju, kuipalju juudawad enestele kätte wõidelda.

Wastuõdetud üleminekumormelis tunnustatakse tarwilikust, et walitus esineks ligemal ajal seaduse eelnõuga, mis korraldaks ja kindlustaks ilma maata jäänud endiste mõisatööliste ja üldse maatameeste olukorda.

Seaduse eelnõudest, mida järgmistel koosolekutel arutati, on tähtsamad: haiguste wastu ja emade finnitamise seadus, keskkoolide seadus, abielu ja perekonnaseisu seadused. Neist on jenni vastuõdetud ainult abieluseadus, mis käsitab abielu sõlmimist, lahutamist ja maksuwõta abielude küsimust.

Haiguste wastu ja emade finnitamise seaduse eelnõu oli juba Njutawas kogus aruteljel, anti aga tööerakonna ettepanekul tagasi komisjoni, kuhu ta jäi. Riigikogusse jõudis see eelnõu juba läinud aastal. Tööerakonna armust saadeti ta aga jälle rahaasjanduse komisjoni, kust ta käesolewal istungjärgul riigikogusse tuli ja esimesel lugemisel wastu wõeti. Seks ajaks oli aga walitus walmistanud oma eelnõu, mis komisjoni eelnõust kaugelt halwem. Ja nüüd saatis parempoolne enamus mõlemad eelnõud jälle töökaitse ja rahaasjanduse komisjoni, kus ägedad lahingud olid, sest pahem tiiw ei olnud nõus seda eelnõu maha matma. Septembri lõpul otsustas rahaasjanduse komisjon riigikogule ette panna waldida uus komisjon, kes läbi waataks mõlemad eelnõud. Senni ei ole seda komisjoni veel walitud, aga ka eelnõu päewakorda wõetu. Kuluarides kõneldakse noor- ja wana-

maaliidu kofkuleppest seda eelnõu üldse mitte enam päewawalgele tuua.

Ägedaid lahinguid on löödud terve rea riigikogu koosolekute kestes keskkoolide seaduse eelnõu arutamise puhul peaaesjalikult usjuõpetuse ümber.

Kristlik rahwaerakond oli mobiliseerinud haridusministri Daueri, kes walitsuse nimel usjuõpetuse kaitset mehkes miitingufõnebega ja pastor Lattiku, kel paaril korral jälle võimalus oli ratsutada oma armsamate ratsahobuste — õpilaste ja õpetajate seljas, tuues ette hulga wiisi wananaiste jutte ja weeretades, nagu haridusministergi, selle kurja ilma wäärnähtused kõik... koolipoisi selga, kes paar aastat ei olla korralikult usjuõpetuse hirmu ja armu saanud. Nende ilmalik liider Amberg löi seffa woorumi küsimusega ja saatis nii mõnegi korra rahwaasjadit woorumi puudusel koju magama, kui nad liig jumalawallatust kippusid minema. Seaduseelnõust jäi teisel lugemisel koolile funduslik usjuõpetus siiski mälja. Maha kustutati aga nõue, et keskkool, nagu algkoolgi peaks olema ilma maksuta. Maksulise keskkooli poolt kõneles ka sots M. Martna.

Kui keskkoolide seadus wastu wõetakse, nagu ta kujunes teisel lugemisel, siis wõib waewalt veel rääkida ühtluskoolist, nagu seda õpetajate edumeelsem osa järjekindlast on nõudnud. Samuti on kehwe maille õpilaste keskkooli pääjamine äärmiselt raske, kui mitte peaaegu wõimata. Keskkool muutub eesõigustatud jõuka kibi kooliks.

Arupärimised ja küsimised. Selle istungjärgu algul esitas Neseiswa Sosiaalstliku Töölispartei riigikogu riigima arupärimise streigiwabaduse rikkumise kohta politsei poolt, kes Tartus ei lastnud streigikomitee liikmeid täita oma ülesandeid, ahwardas neid arreteerida. Carnase politseilise wahelasegamise tõttu wabrikantide kasuks sattusid töölised täbarasse seisuforda ning streik lõppes streigimurdade lahkel kaasabil tööliste kaotusega.

Teine arupärimine käsitas Böögli mõisa maaade wäljaandmisel ettetu- nud wäärnähtusi, paljastades peaaesjalikult põllutööministri abi Raamoti tegetwust.

Põllutööministeerium lastis Böögli mõisast maaasajaid uued kandidaadid üles seada, kui juba esimesel korral üles seatud kandida- tidela maa harilikust korras kätte oli antud. Endiste ja uute maaasajate wahel tekkis koh- tuprotseis, mis alles praegu lõpetamata. Aga juba kewadel ajus üks uutest maaasajatest, kapten Uniwer, hra Raamoti korralduse põh-

jal kohale ja tõrjus kõrvale endise maapidaja Vipperti. Viimase kaebusel nõudis ministereium, et Uniwer kas või politsei võimuga maaharimiseft kõrvaldataks. Juuni kuul ajus aga U. meestki hra Raamoti loal kohale — kõiama sealt, kuhu U. oli külvanud. Ministereiumi wiimne korraldus ses küsimuses on: koku leppida, kui ei lepi, siis — mõlemad kohast ilma jätta.

Järgmise arupärimise käsitas Rohila metskonna metsatööliliste ja ametnikkude saamata jäänud varustuse küsimust. Metsade Peawalitus on jätnud tähendatud töölistele wäljaandmata fuure hulga varustust ja ei pea tarwiliseks tööliste nõudmise peale wastatagi. See arupärimine lükatati tagasi, kuna eelmised wastu wõeti.

Küsimiste näol on seletust nõutud järgmiste asjade kohta: kas ja kuidas kawatsetakse kindlustada maaharijate seisuforda, kes ajutiselt on ajetatud teiste maasaajate kõrwale (S. Piiskar); miks ei ole wabastatud Siirgawere algkooli ruumid, nagu leping seda nõuab ja millal kawatsetakse neid wabastada (W. W. W. W.); miks on Rabalas 23 metsatöölilise perekonnale, kellest paljud juba 10—20 aastat omal kohal on elanud, kohad ülesõeldud ja kuidas kawatsetakse kindlustada neile eluase-me ja ülespidamise saamine (S. Laks); kas mõeldakse ka tulewikus pikendada wäike-rentnikkude rendilepinguid ning kas ja kuidas kawatsetakse korraldada wäikemaapidajate rendiolusid üldse (W. W. W.); miks on haridusminister kohtulikule wastutusele wõtnud Järwa ja Lääne õpetajate liitude tegelased, kes protesteerisid ministereiumi ringkirja wastu õpetajate ametisse registreerimata jätmise kohta, ja miksuguse kuriteo tunnusmärke leiab ta ses protsessis (S. Piiskar). Nagu kuuleme, on prokuröör harid. min. ettepaneku tagasi lükanud.

Kommunistlike tööliste rühma poolt esitati arupärimised Tartu töölisühisuste kehtenõukogule majaehitamiseks korjanduse loa mitteandmise, tööliste streigidolguise rikkumise, töölisnoorsoo meeleawalduse kahtistamise ning laiali ajamise, õpetajate tagasiufamise ja wahiuste peksmise kohta wangimajades. Neist wõeti wastu ainult wiimne arupärimine. Wastatud ei ole.

Sotside arupärimine töö-hoolekande ministereiumi tegevuse kohta Gesti kirjastusühisuse (Päewalehe) trükitoja töösejaku puhul kutsus esile — wastamise korral — pikemat läbirääkimised, mille kestes tööerakondlane Weiler temale omase wõlelusega mehikles töösturite kaitseks Päewalehe juhatusliikme

kristliku Ambergi kahkel faasabil. Paistis selgesti, et siin ei ole tegemist mitte kookupõrkega üksikus trükitojas, waid töösturite liidu järjekordse sammuga tööliste wastu.

Rahwaerakond esitas arupärimise, kuidas on tohtinud haridusministereium alustada Tallinna tehnikumi maja ehitamise eeltöid. Nii siis paawstlikum kui paawst ise, sest praeguse haridusministereiumi tugew külga ongi, et ta püüab võimalikult mitte midagi teha kooliolude parandamiseks.

Viimasel ajal on kõrgekogu jälle hakanud põdema tööpuudust. On juba mitu koosolekut ära jäetud päewakorra puudusel.

Jseletawa Sotsialistliku Töölispartei programm.

Wastu wõetud partei ajutamistonwerentsil, Tallinnas 23. juulil 1922. a., tuleb täpaltule kinnitusele partei I kongressil.

Rodanlike ühiskonna majandusliku arenemise kõige tähtsamaks iseäralduseks on, et wäikeettewõtted wõistluses suurtootusega paratamata häwinewad, et tööline lahutatakse oma tootmiswahenditest (walmistuskabinidest), et tööliste eraomandus oma tootmiswahendite pääle aset annab kapitalistlikule eraomandusele, kus tootmiswahendid langetawad mõrdemisi wäikearwulise kapitalistide klassi kätte, kes ise otsekoheiselt kaupade walmistamisest osa ei wõta, waid wõdrast palgatööjõudu kurnab. Niisugune suurte rahwahulkade halastamata äraiskumine oma tootmiswahendite juurest junnib paratamata igal pool, kuhu ulatab kapitaali tegevus, ja on kapitalistliku arenemise eeltingimuseks.

Sellega kaasas käib tööstuse koondumine määratu suurteks tööstusajutusteks, wabrikuteks, tööriistade ja masinate hiigla kiire tehniline edenemine ja täienemine, inimese tööwiljakuse wõrratu kasvamine.

Kuid tööliste tööwiljakuse kasvamisega ei parane tema majanduslik oluford seda wastawalt waid muutub tihti veel halvemaks, sest tööwiljakuse tõusust jaadaw kasu langeb kapitaali omanikkude kätte. Palgatööline saab ainult osa oma loodud wäärtusest enesele, kuna teine osa langeb liisawäärtusena kapitalisti tasku.

See liisawäärtus jaguneb kahte osja, üks osa sellest läheb kapitalisti ja tema abiliste isiklikkude tarwete täitmiseks, kuna teine osa läheb olemasolewa kapitaali suurtendamiseks. See liidetakse endise kapitaaliga ja tarmitakse edaspidi kapitaalina. Nii on kapitalistlikudel ettewõtetel alaline tung laienemiseks.

Niiugune alaline kapitaali kasvamine — lihväärtuse kasutamine kapitaalina ehk lihväärtuse taqasimuutumine kapitaaliks — nimetatakse kapitaali akkumulatsiooniks.

Kapitalism tekkis mittekapitalistlikus ühiskondlikus ümbruses, tema arenemine ja õitjeng sünnib samuti mittekapitalistliku ühiskonna wormide keskel: kapitalism saab üdse ainult siis areneda, kui leidub weel mittekapitalistlike ühiskonna worme wõi maafasid.

Õhtu-Euroopa mais ümbritseid teda kõige enne feodaalse korra jäänused, millise korra rüppest ta ise tekkiski. Feodalismi täieliku häwinemise järele sünnib kapitalismi arenemine pääasjalikult lihtsakuulise kaupade walmistamise — wäitpõllupidamise ja käsitööstuse keskel ja nende häwitamise armel.

Kapitalism on praegusel ajal täielikult wõidule pääsenud ainult Õhtu-Euroopas ja Põhja-Ameerikas, kuna teistes maailmaosades leidub weel igajuuguseid ühiskondlike worme, alates algajmelisest kommunistisist kunni lihtsa wäitpõllupidamiseni. Need määratu suured mittekapitalistlikud maailma osad on selleks ümbruseks, kus kapitaali akkumulatsioon, suurenemine alaliselt edasi kestab.

Need mittekapitalistlikud maaosad on kapitalismi edasiarenemisele tingimata tarwilikud. Neisje mahajäänud maadesje mahutab ta oma lihväärtusest suureneva kapitaali osa, mida omal maal enam ei saa kasutada. Need maad on turuks ta alaliselt suurenevale toodangulle ja samuti ka allikaks, kust ta omale uut palgalist töödudu ammutab.

Õlmudes wõitjana mittekapitalistlikkudesje maafadesje kannab kapitaal rööwkapitaali iseloomu. Tema ülesandeks ei ole jään mitte töö organiseerimine, waid ääretu kasu ahnitsemine ja madalamal kultuurilisel astmel olewate päriselanikkude orjastamine ja furnamine igajuuguste abinõudega ning häwitamine. Furnates niiuguste maade tööliisi wõimase wõimaluseni awaneb kapitalismil wõimalus ühele jaole oma maa tööstuslikust proletariaadist anda osa sellest furnamismiljast, teda parematesje tingimustesje seades ja niitatsudes oma liitlaseks teha.

Kapitalistliku tootmise (walmistamise) arenemine kifub ära wäitpõllupidusest ifka ühe tööstusaru teise järele, neid koondades hiigla suurteks wabrikutööstusteks. Sseiswad käsitöölised, wäitpõllupidurid, wäitkaupmehed ja wäitkapitaali omanikud, talupojad ja kõik teised farnased kihid jääwad alla wõistluses

suurkapitalismi wastu, nad muutuwad rippuwaks suurkapitaalist, nad purustatakse armuta, nad wihatakse wawanduseta proletaarlaste hulka. Niiugune rahwamassjede ekspropriatsioon on määratu suure enamuse ekspropriatsioon kapitalistlikus ühiskonnas. Ifka suuremaks muutub proletaarlaste ja poolproletaarlaste arm, ifka ebatindlamaks nende olemasolu, ifka kohutatamaks nende wileitus, rõhuline, alandamine, furnamine, orjastamine.

Teisest küljest suureneb tootmismahendite tehniline arenemine ja tootmisjõudude arenemine üdse inimliku töö produktiivisust (wihakust) ja wähendab seega tarwet elama töödudu järele.

See kõik loob alaliselt suureneva hulga üleliigseid tööliisi, töötatööliste wäe, mille tagajärjel töödudu pakkumine muutub laugelt suuremaks kui nõudmine ja palgatöö jatub ifka enam ja enam kapitaali wõimu alla.

Kuid ühes sellega kasvab ka proletariaadi klassiteadmus ja klassiühistunne rahwuswahelises ulatuses. Wastolud kapitalismi ja tööliisklassi wahel muutuwad ifka terawamaks ja terawamaks.

Õmal wõidukaigul purustab kapitalism kõik temale takistuseks olewad ühiskondlikud sidemed, samuti wanad õiguslikud ja riiklikud wormid. Riikliku wõimu on kapitaal täielikult pannud enese teenistusse. Seda wõimu tarwitab ta oma tegetuse laiendamiseks, uute ajumaade ja mõjupiirkondade wõitmiseks, niiuguste wahetordade kõrwaldamiseks, mis takistuseks on kapitalismi arenemisele ja mida tal majanduslikkude wahendite abil raskem on wõita. Samuti on riiklik wõim oma sõjawäe ja politsei-apaaradiga kapitalismile kaitseks tööliisklassi rewolutsiooni wastu.

Üleilmiline kapitalism on meie ajal — ligikaudu 20. aastajaja algusest alates — jõudnud imperialistlikku ehk rahakapitaali järku. Wärmiselt koondunud pangakapitaali abil moodustuwad hiigla suured kapitalistlikud liidud — sündikaadid, kartellid, trustid, mis oma ulatuse poolest terwed rühmad kapitalistlike riike ühendawad üheks majanduslikuks üksuseks. Samuti häwitab niiugune hiigla suur kapitaal ühtelikutumise waba wõistluse ja teeb terwed tööstusharud oma monopooliks. Ühtlasi muutub kapitaal akkumulatsioonini kõik järjest hoogsamaks, rahakapitaali hulk suureneb kiiresti ja ühes sellega kõweneb ka wäljatungimistarwe omalt maalt mittekapitalistlikkudele maadele.

Ühenduses niiuguse kapitaali wäljatungimistarwega muutub järjest terawamaks kapitalistlikkude riikide omawaheline wõistlus.

mittekapitalistlikkude ajumaade ja mõjuvõimekondade pärast, sest kapitalism ajab oma ajumaade poliitikat pääasjalikult riikliku võimu abil. Vanad kapitalistlikud maad muudavad oma huvivõime ajumaades kaitsta ainult oma sõjalise jõu suurendamise abil. Iffa vägi-vaaldevõime muutub kapitaali pääletungimine mittekapitalistlikkudele maadele, iffa teravamaaks ja teravamaks vastolud võistlevate kapitalistlikkude maade vahel.

Weel praegu moodustavad mittekapitalistlikud maad suurema osa maailmast. Kuid võrreldes vanade kapitalistlikkude maade määratu suureks kasvunud tööstus- ja rahafapitaali hulgaaga, mis turmitab turgu oma ületoodangule ja uusi tegevusala- ja suuremale rahafapitaalile, arvestes võttes weel jeda kiirust, millega praegusel ajal mittekapitalistlikud maad muutuvad kapitalistlikkudeks, on need maailma osad omegi kapitalismi arenemise jaoks väga väikesed.

Kapitalism on esimene majandusvorm, millel tung on end üle kogu maailma laiali laotada ja kõiki teisi majandusvorme hävitada. Kuid ta on ka esimene vorm, mis ilma teiste majandusvormideta, ilma mittekapitalistliku ümbrusega ei suuda edasi areneda, tal on küll kalduvus saada ainuvalitsevaks majandusvormiks, ent oma sisetest vastolude tõttu ei suuda ta selleks saada. Kapitalismi arenemise imperialistlik järg on iseene-est elav ajalooline vastolu, kus kiirenev kapitaali akumulatsioon, laienemistung ise temalt võtab edaspidised arenemistõimalused.

Sel ajajärgul on paratamatud suured imperialistlikud ilmasõjad, milleid ajalugu jenni ei ole tunnud. Esimene saenane sõda oli suur ilmasõda 1914—1918. a.

Kapitalismi arenemisega suureneb proletarlaste arv, klassivastolud teravnevad, tööliste klassiteadvus muutub selgemaks. Suured ilmasõjad kutsuvad enesega välja suuri ühiskondlikke vapustusi ja sünnitavad revolutsioonilist meeleolu laialistes rahvahulkades. Esimesele ilmasõjale järgnesid revolutsioonid paljudes maades. Iffa tugevamaks kasvab arusaamine, et kapitalismi sünnitavad viletsusest saab üle ainult kapitalistliku korra purustamise ja uue dialafema ühiskondliku korra loomise läbi. Nii on imperialistliku kapitalismi vastolud juba meie ajal muutunud niisugusteks, et neid ei saa teistiti lahendada, kui ainult sotsialistliku pöörde abil.

Sotsialistlik ilmasõda on niisugusteks majandusvormiks, mis kogu ilma võtab enese

alla, kuid selle juures on vaba neist sisetest vastoludest mis iseloomulikud kapitalismile kapitaali suurenemistungi tõttu. Sotsialismi sihiks on töötava inimkonna elutarmete rahuldamine kõigi maailmas leiduvate tootmisjõudude äärmise ärakasutamise abil.

Sotsialism ei ole mitte ainult majandusliku arenemise tulemus — majanduslik arenemine sihiks ainult oma koondamiskaldumusega ühiskonnastatud majandusvormide poole — vaid ka tööliiklasi teadliku revolutsioonilise võitluse saavutus. Ta on esialgul revolutsioonilise teadliku vähemuse ilma-vaateks, kuid tungib kord-korralt iffa enam rahvahulkadesse, nii et kõik kurnatavad tööraha kibiid tunnekibiid endis olevat ühise tööliiklasi, näekibiid endi klassiühenduses oma vabastuse kindlamat panti ja paenutaks oma isiklikud, kohalised ja ajutised erihuvid ühise hitgla ülesande teostamiseks, revolutsioonilisele sotsialistliku pöörde läbitõimimisele.

Selle pöörde ülesandeks on töö, omanduse ja majanduse üldiseks tegemine, eraomanduse hävitamine tootmisvahendite päale ja ühes sellega ka ühiskonna klassideks jagunemise kaotamine; samuti peab see pöörde hävitama ühiskondlikkude asutuste klassilise, sündusliku ja survelise iselaadi, kuna nende normaalne kultuuriliste ülesannete täitmine alal hoiduks ja edasi areneks, s. o. et üldine töö kavafindla organisatsiooni kaudu lähets üldiseks sajuks.

Minult selle programmi teostamise kaudu on võimalik kätte saada, et ühiskondliku rikkuse kasvamine ei oleks mitte tööliiklasi rõhumise ja rippumise allikaks, vaid et see muutuks tema häätäkäigu ja vabaduse aluseks. Minult tema annab inimkonnale võimaluse kõiki ainelisi ja vaimlisi jõudusi kasutamata välja arenendada. Minult tema kindlustab sotsiaalse ühistunde põhjal inimese isiku igakülgse ja kokkukõlalise arenemise.

See mõttes on revolutsioonilise sotsialismi ülesandeks mitte ainult tööliiklasi, vaid kogu inimkonda vabastada kõidikuist ja inimeste omavahelist võitlust, vägitvalda ning inimese rõhumist kõrvaldada.

Sotsialism tähendab inimkonna tõusmist kõrgemale kultuuriaastmele.

Järgneb.

Partei elu.

Ulatus.

16. oktoobril ilmus keegi herra Lõnison, kes ennast Eesti Tsefetsma Sotsialistliku (Kasukommunistliku) Partei Lartu osakon-

nende Riigikoogu rühmade efitajad, kes õiguslikult riigikorda ei eita", j. o. sotsiaaldemokraatideft kunni maalituduni.

See on Eesti „demokraatiale“ ja ta „õiguslikule korrale“ väga iseloomulik, kus puutakse sikkusid iffa kammastest lahutada.

Jah, auwäärt riigiisjad, teil on täiesti õigus: jarnast „õiguslikult riigikorda“, mis rajatud ainult jurmanuhtluse alusmüüridele, meie tõepoolest tunnustada ei saa.

Znimlikumaks see seadustik meie karistusjüsteemi küll ei muuda, aga tal ei puudu ka oma head küljed, ta on „rahvamajanduskult“ üsna kasulik — pole tarwis enam ühe inimese hingewõtmiseks raisata mitukümmend kuuli, nüüd mõib ühe nõõriga mitukümmend inimest ülespuua.

Soctey klubi näppab tööliliste teenitud raha.

Soctey klubi korraldusel hakati maikuus ehitama mänguplatši Kadriorus. Töö oli wälja antud ühele kümnikule, kes palkas töölilised ja juhatas tööd. Paar kuud peale tööde algust keeldus nimetatud klubi kümnikule raha maksmast, mille tõttu see oli sunnitud töö seisma jätma. Kooleli olewa töö lastis nüüd klubi juhatus ise tükiwiisi töölilistel ära teha, määrates omast poolt ühe ifiku töö järelewaatajaks.

Kui plats walmis sai, tõttas klubi juhatus töölilistele seletama, et töö olla halvasti tehtud ja sellepärast ei mõiwat ta kõike tööliliste teenitud palka wälja maksta. Palgast ilma jäänud töölisi on 8—9 inimest.

Selle juures on huwitaw veel see, et kinni ei peeta iifsi nende tööliliste palka, kes tükitööd tegid, waid ka neid trahwitakse, kes platši ehitamisest osagi ei mõtnud, nagu õõwaht j. t.

Just see wiimane asjaolu tõendabki, et töö mittekorralikkus on ainult ettekäändeks tööliliste palgade kinnipidamisel.

Uga ega seda tööliliste teenitud weeringute näppamist keegi veel waruakse ei peä, Soctey klubi juhid on jeltkonnas iftagi aumehed — ilma ühegi musta plekita.

Töökaitse komisjar pumpab tööliliste taskust raha riigikassasse.

Sadamasse ehitatawa Harju panga kaubaida töölilised, kellele ehitaja Simswart ja Ko. kontor ei tahtnud kahe nädala teenistust wälja maksta, pöörasid töökaitse komisjari Põlupüü poole palwega wahetalitust enese peale wõtta ja kontoriist umbes 80 töölise saamata jäänud palk wälja nõuda. Põlupüü kuulab meeste kaebtuse ära ja käskis siis igalühel palwefirja kantseleisse anda.

Mehed tegidki nii, kui kästud. 40 inimese ümber lastsid palwefirjad teha, panid komisjari herra käful 20-margalised tempelmarkid peale ja wiisid töökaitse kätte.

Kui komisjar need palkwed läbi oli wäänud, teatas ta töölilistele, et ta seaduse järele midagi teha ei saawat — mingu mehed kottusse.

Nõnda pidid siis 40 töölisi igakuks 20 m. riigikassasse maksma selleks, et komisjarilt kuulda saada seda kurba tõtt — mingu kottusse. Need kaks jona maksid töölilistele omaks 800 marka, kõnelemata veel maksust, mis palwefirja firjutaja wõttis ja ajast, mis komisjari juures mitmekordseks käimiseks kulus.

Kui suur on tänawa põllutöölilise palk?

Toome siin huwitawad armud aastafulase palga kohta, mida maksab iifis Suure-Kambja hallparun:

1) 40 puuda ruffid; 2) 40 p. otre; 3) ½ wafamaad linamaad, mida julane puhkeajal peab harima; 4) kaks paari pastlaid ja 5) 5000 marka raha.

Selle juures peab fulase naine tegema veel 50 päewa peremehe poolt määratud ajal, faades 30 marka päemast.

Riisugust nähjalpalka mõiwad hallid ainult sellepärast maksta, et põllutöölilised äärmiselt loiwat organiiseerimistööst oja wõtawad.

Rannust.

Rannu mõisa asunikude seisuford on õige halb. Kui see mõis, mis alguses maaharijate ühingu käes oli, hiljem jagamisele tuli, anti lehwemate asunikudele ääremaad, mis nende eluasemest mitu wersta gemal on. Töö on selle tõttu äärmiselt raske ja wäheproduktiivne. Rent ja kõiksuugu maksud lasuwad aga länmatatwa koormana asuniku õlgul. Nii mõnigi, kes jagamisest head lootis, on nüüd püsti hädas. Ja omanikkude pere, mis nii kirju oma koosseisu poolest, on omawahel alati tülis. Ka põllutööliliste seisuford muutus tänawa hoopis halvemaks mõrreldeks minewa aastaga. Palgatingimiste halvenumisele aitab kindlasti kaaja funduslikkude määruste ärajäämine.

Walitsuse kriis

Testab jenni iffa edasi ja töötab pikale wenida. Ühes tööerakondliste ministrite lahkumisega on nüüd kogu walitus lahkumisteadaande Riigikoogu juhatusle ära annud. Sennifed koalitsiooni rühmad peawad agarasti nõu, aga ei ole jenni veel kottuleppele jõudnud.

Nähtawasti peab tööerakond enesele hädaohlikuks jennifel alusel ühes kogu põllumees-

tega edasi walitjeda, sest uued walimised on tulemas ja tööerakond võib oma tagurlike poliitikaga täiesti kuivale jääda. Nüüd on hädasti tarwis walijatele jälle radikaalimat nägu näidata. Selle tõttu näib koalitsiooni moodustamine nüüd raske olewat. Tööerakondlane kluff olla ka jofide käest ärele pärinud, kas nemad nõus ei oleks walitjusest oja rätma. Sotfide seisukoht ei ole neid ridu firjutades weel teada, kuid waetwast julgewad nad nüüd weel koalitsiooni astuda. Kui jofid nõus oleksid walitjusse astuma, siis mõiks kõne alla tulla ka rahwaerakondline-tööerakondline-sotfide walitus, misjuguised rühmad riigikogus wäikese enamuse moodustawad. Iseiseiwate sotfialistide seisukoht koalitsiooni astumise juhtes on kategooriliselt eitaw.

Wimastel Riigikogu koosolekul

wastas walitus terve rea iseiseiwate sotfialistide küsimiste peale.

Iseiseiwate sotfialistide polt esitatud elu-ajamejaduse eelndu anti maaseaduse ja üldiseksse komisjoni läbiwaatamiseks. Sms Wiiskari ettepanek komisjonidele 2. nädaline tähtaeg anda eelndu läbiwaatamiseks, lükkati tööerakondlaste häältega taagasi. Nähtawasti tahawad tööerakondlased jeda eelndu niisama igawesti maha matta, nagu haiguskiinutusseaduse eelnduqi, kuigi Strandman Riigikogu koosolekul teatas, et nende rühm eluajamejaduse eelndu poolt olewat.

Nähtawasti ei julge tööerakond awalikult jelle eelndu wastu wälja astuda.

Rekkoolide seadusest heideti III. lugemise ujuwpetus lõpulikult wälja. Pääle selle kui sellekohane paragraaf lõpulikult wastu wõeti, tegi haridusminister teise paragraafi puhul ometi ettepaneku, ujuwpetust uuesti seadusse sisse wõtta, misjuguist ettepanekut aga koosoleku juhataja wormilistel põhjustel ei saanud hääletusele panna.

Töölisühifuste II. kongress.

Näesolew „Tööliliste Wõitluse“ nummer oli juba laotud, kui teada saadi, et üleriikliku töölisühifuste feiknõufoogu põhifiri on ometi fond rahwfoogu poolt registreeritud. Ihes jellega atwanes ka wõimalus töölisühifuste kongressi ära pidada.

Kongressi aeg ongi nüüd 27—30 nomembri pääle kindlaks määratud. Päewakorras muu seas töörahwa ühise määrinna küsimus ja töölisühifuste lähemad ülesanded.

Toimetusele saadetud kirjad.

Balun järgmistele ridadele ruumi.

„Uues Meie Hääles“ nr. 20 ilmus kirjutus, kus seletatakse, et linna elektriijaama tööliliste wanem tegewat ületunnitõid ja olewat nõudmas käinud, et masinistidele ja kütjatele wäljamakstud kase kuu kõrgendusraha taqasi nõutaks.

See teade ei wasta tõeludele. Ületunnitõid tehakse ainult wäliliste pooleliolewate tööde juures, mida kabetja tunniqa ei suudeta ära teha ja mis kiwes korras peawad lõpetatud saama, et mõiks woolu jelle linnaofa wõrgusse lasta. Wastasel juhtumisel peaks kogu linnaofa pimedaks jääma. Pealegi on need ületunnid juhuslikud ja paratamatud.

Mis puutub lijaraha taqasimaksimiseksse, siis walgustab jeda „U. M. Hää!“ hoopis walesti. Ufi oli järgmine: Wabriku juhatus maksis ühele ofale töölilistest lijaraha 3 kuu eest, teistele aga ainult 1 kuu eest. Mina, kui tööliliste wanem, olin rõhustatud nõudma ka teistele töölilistele weel kase kuu lijaraha wäljamaksimist. Kui ma jelle nõudmisega esi-nesin, teatati minule, et neilt, kes kolme kuu eest raha olewat saanud, nõutakse see, kui e-fikombel maksetud summa, pikapeale taqasi.

Kust „U. Meie Hää!“ sarnase waleteate wõttis, mis otstarbel, sellest ei saa ma aru. Iseäraniis imelik on aga see, et „U. M. Hää!“ ei awaldanud jeda õiendust, toetades jellega waleteadete laialilaotamist.

Elektriijaama tööliliste wanem

T. Maurer.

Wastutaw toimetaja: Oskar Gustawson.

Wäljaandja: Iseiseiwa Sotf. Töölispartei Refkomitee.

Seltfimehed töölised linnas ja maal!
Saatke „Tööliliste Wõitluse“ toime-
tusele teateid tööliliste elust, ametiüh-
fuslisest liikumisest, kõigist wõimu-
meeste wägiwallategudest ja kuritar-
witustest j. n. e.

Olge walwel ja paljastage kõiki.

Seltfimehed! Laotage „Tööliliste
Wõitlust“ laiali ja koguge uusi poole-
hoibjaid linnas ja maal.